

"Inoportun"

Somnoroase păsărele

Motto: "Azi la C.E.C. un leu de
pui,
Miine el va face pui!"

Răzvan IONESCU

Iosif Visarionovici Stalin spunea cu cinism că dacă „moartea unui om e o tragedie, moartea a milioane de oameni reprezintă doar o statistică”. Menționarea în discursul președintelui american a numelui locomotivului Aurel Marcu, căzut în septembrie 2007, în Afganistan, dincolo de emoția bine pusă în pagină, a reprezentat mai degrabă o cerere, decât o evocare. Cu alte cuvinte, dacă ar fi să respectăm rețeta clasică a western-ului hollywoodian, am putea spune, „N.A.T.O., BUSH, C.E.C., cash: banii și viața!”.

Într-un interviu relativ recent, Ilustrul Marcel Schapira, Suveran Mare Comandor de Onoare ad vitam al Ritului Scoțian Antic și Acceptat din România spunea cu emoție: „Poporul român este foarte talentat și predispus la masonerie, îi este foarte potrivită ca psihologie. România ca și America este o țară masonică. Masonii mari au creat România modernă, așa cum masonii din America au creat Statele Unite”. Desigur, afirmația ar putea să stîmbească mirare. Însă mirarea e prompt spălată de spusele mai sus-pomenitului Horia Nestorescu Bălcești, care amintește de două personaje ce au fost „masoni geniali” fără a face parte dintr-o lojă: Eminescu și Creangă. „Pe Eminescu nu l-au acceptat pentru că avea o viață boemă, iar pe Creangă pentru că era răspopit”.

Prin umare, nu avem decât să ne amintim, cu firească melancolie de „motociei” din copilărie și de faimoasele versuri: „Somnoroase păsărele/Pe la cuburi se adună”.

Noapte bună!

P.S. Îmi permit să sugerez tuturor jurnaliștilor ce cred cu tărie în libertatea de exprimare și expresie, ca și celor îndrăgostiți de anii tonomatelor, să caute pe internet în You Tube, clipul lui Neil Young, „Let's Impeach The President”.

"Lacul Lebedelor", într-o nouă viziune artistică la Opera Națională

Opera Națională București (ONB) va prezenta, pe 19 aprilie, premiera spectacolului de balet "Lacul lebedelor" pus în scenă într-o nouă viziune coreografică și scenografică. Noua versiune a baletului lui Ciaikovski, prezentată de ONB, este semnată de coreograful Gheorghe Iancu, scenografia fiind realizată de Luisa Spinatelli, iar regia de lumină de Sergio Rossi. Alături de acestuia, au contribuit la realizarea noii producții asistenții de coreografie Roxana Popescu, Cristian Crăciun și Mădălina Stăleanu, precum și asistenții de scenografie Moniafelicia Torchia și Andreea Koch. Născut la București, Gheorghe Iancu a urmat cursurile liceului de coreografie din Capitală, perfecționându-se ulterior la Teatrul Bolșoi din Moscova și la Teatrul Kirov din Sankt Petersburg. Întîlnirea cu celebra Carla Fracci a însemnat începutul unei legături artistice de durată, cei doi dansînd împreună pe marile scene ale lumii. Orchestra și baletul ONB vor evolua, alternativ, sub bagheta dirijorilor Lurie Florea, respectiv Tiberiu Soare. În seara premierei, rolurile titulare din "Lacul lebedelor" vor fi interpretate de doi invitați speciali - Gillian Murphy (Odette/Odile), prim-solistă a companiei American Ballet Theatre, și Artem Shpilevskiy (Siegfried), prim-solist al Teatrului Bolșoi. Alături de cei doi balerin-înviați, pe scenă vor dansa soliștii ONB: Alin Gheorghiu, interpretul rolului dificil al lui Deirgeis (personajul-dublu al prietnului Siegfried), Adela Crăciun, Vlad Toader, Laura Blică-Toader, Bianca Fota, Cristina Dijmaru, Rodica Fiastru, Antonel Opreșcu, Adina Tudor, Gabriela Popovici, Oana Bădănoiu, Andra Ionete, Magdalena Rădulescu. Își vor da concursul și Dragos, Condurache, Beatrice Șerbănescu, Cristina Marinescu, George Mocanu, Răducu Milea. Împreună cu soliștii și ansamblul de balet din ONB, pe scenă vor evolua și elevii Liceului de Coreografie "Flora Capsali", din București. Compus de Piotr Ilici Ciaikovski, "Lacul lebedelor" a avut premiera în 1877, la Teatrul Bolșoi din Moscova și, în ciuda reacțiilor inițiale negative a publicului și a criticii față de lucrarea lui Ciaikovski, "Lacul lebedelor" a devenit cel mai cunoscut balet din întreaga lume. Creația compozitorului rus s-a bucurat de numeroase interpretări artistice, diferite ca libret, coreografie și scenografie. Renunțată a rămas montarea realizată în 1895, de Marius Petipa și Lev Ivanov, care a stat, ulterior, la originea unui mare număr de versiuni reprezentate pe scene din întreaga lume.

Cronica plastică

Arta plastică la Tîrgul de Carte

Veronica BODEATATULEA

Deși acțiunea care a avut loc la Aula Universității Transilvania între 27 și 30 martie s-a intitulat Tîrg Internațional de Carte și Muzică, organizatorii n-au exclus prezența artelor plastice, oferind un spațiu de expunere pentru pictorița Aurelia Stoie Mărginean cu expoziția de desene "Halou Eminescian", doamnei Valeria Petriu cu expoziția "Binecuvîntarea icoanelor" și domnului Mihai Moiceanu care a prezentat "Fotografii ALPIne". Cunoscută de publicul brașovean pentru activitatea prodigioasă și prin numeroasele expoziții care, în ultimii ani, au prezentat minunatele meleaguri din lume pe care a avut șansa să le viziteze, doamna Aurelia Stoie Mărginean aduce de data aceasta în fața publicului un alt gen de grafică, căci așa cum am mai remarcat în alte ocazii, artista ascunde în atelierul său o mare varietate de lucrări, pe care însă nu le dezvăluie cu greu și la ocazii pe care doar dînsa le consideră oportune. În mica expoziție de la Tîrgul de Carte prezintă o uimitoare selecție de ilustrații la versurile lui Eminescu din Glossă, artista asociind imaginea textului, dar nu prin complementaritate, ci mai cu seamă prin întreprindere; traducerea textului în imagine este insolită, are o forță de penetrație aproape explozivă, imblinzită însă de dimensiunea redusă a cadrului și de simplitatea limbajului grafic. Utilizînd și de data aceasta acuarela, care îi convine ca modalitate de lucru, căci o ajută să se exprime rapid la modul confesiv și chiar sentimental, artista nu se alină lungului și de artiști ilustratori ai operei eminesciene, prezentînd o lume

ca de circ, agitată și colorată strident, în plină expansiune, care este oprită aproape fortuit de limitele impuse de cadru. Citind versurile lui Eminescu în felul său, artista ne provoacă o neliniște care ne îndeamnă să le recitim la rîndul nostru, pentru a descoperi de ce autoarea a găsit această exprimare și vom înțelege justetea unei viziuni pe care singuri n-am fi descoperit-o. Și, așa cum am mai remarcat: "Omul din spatele pictorului este mai lesne de cunoscut din aceste lucrări, dar nu este mai puțin complex și dramatic și poate am fi mai interesați să o cunoaștem și altfel pe distinsa noastră colegă, care, cu harnica ei activitate creatoare și-a asigurat un prestigiu discret dar binemeritat printre artiștii brașoveni" (sept. 2006).

Icoanele doamnei Valeria Petriu sînt o prezență constantă în spațiile expoziționale ale orașului și nu numai,

rezultatele eforturilor sale creatoare fiind expuse și peste hotare, așa cum se va întîmpla în a doua jumătate a lui aprilie în Cipru. Arta icoanei este un experiment dificil, deoarece în încercarea de a-și lăsa, să le recitim la rîndul nostru, pentru a descoperi de ce autoarea a găsit această exprimare și vom înțelege justetea unei viziuni pe care singuri n-am fi descoperit-o. Și, așa cum am mai remarcat: "Omul din spatele pictorului este mai lesne de cunoscut din aceste lucrări, dar nu este mai puțin complex și dramatic și poate am fi mai interesați să o cunoaștem și altfel pe distinsa noastră colegă, care, cu harnica ei activitate creatoare și-a asigurat un prestigiu discret dar binemeritat printre artiștii brașoveni" (sept. 2006).

țangere" aduce o schimbare a limbajului compozițional și cromatic, o abordare curajoasă a peisajului și mai cu seamă a figurii umane, care exprimă, în mod evident, sentimentele și trăirile personajelor. Imaginea se susține pe tipul de formulare îndelung elaborat de artistă, pînă la dobîndirea unei identități proprii, și se constituie într-un univers artistic și uman mult mai vast decît ne-a lăsat să credem.

Cea de-a treia expoziție prezentată în cadrul Tîrgului cuprinde fotografiile senzaționale realizate de veșnicul și pasionatul călător și investigator al Terrei, domnul Mihai Moiceanu, care a selectat cîteva imagini din munții Alpi. Contrazicînd părerea încetățenită că fotografia este o imitație a naturii, cel puțin în întelesul de descriere a aparențelor sale, fotografiile domnului

Din fotoliul de spectator

La Chunga

Steluța SUCIU

Mario Vargas Llosa opina în prefața la piesa sa "La Chunga", că "Teatrul și imagistica lui constituie un gen privilegiat care are posibilitatea să reprezinte neliniștea aceluia labirint de îngeri, demoni și minuni, care nu este altceva decît sălășul dorințelor noastre". Citatul coagulează semnificațiile piesei amintite, care, ca mai toate textele dramatice circumscrise spațiului latino-american, aduc o lume dură, pătimașă, măcinată de violență și mizerie, fixată în anumite tipare mitice, dar din care răzbate simburile de omenie și sensibilitate. Localizarea "poveștii" este cit se poate de reală: Piura, "oraș înconjurat de soluri nisipoase în nordul Peru-ului" unde Llosa și-a terminat liceul.

Regizorul Cristian Dumitru a montat piesa pe scena brașoveană, într-un spectacol cu o febră specială, în care situațiile se leagă și se dezleagă afectiv, perturbate de patimă. Ce se istorisește pe scenă? În barul pe care-l ține Chunga într-un cartier populat de o lume peștiră și moral îndoielnică și a aproape de bordelul "Casa verde", își fac veacul trei indivizi (regizorul a scăzut numărul personajelor), José, Lituma și Maimuță, autointitulați "Neînvinșii" și a căror ocupație rămîne jocul de zaruri. Își face

apariția Meche, o fetișcană atractivă, ultima achiziție a lui José. Chunga este provocată de cei trei de a-și da în vileag, dacă ar exista, atracția pentru femei. José pierde toți banii și o amanează pe Meche Chungăi. Cele două femei își petrec noaptea împreună. Ce s-a întîmplat rămîne un mister doar pentru bărbați, deoarece după acea noapte, tînăra dispăre și nimeni n-a mai știut nimic de ea. Acțiunea începe după aceste întîmplări. Momentele trecute invadează prezentul. Atulul spectacolului este construcția pe acest joc temporal, invadat de fantezia personajelor, componentă a omenscului. Între partidele de zaruri, "Neînvinșii" încearcă, prin fel de fel de trucuri, s-o facă pe Chunga să-și dea în vileag secretul. Nereușind, îl vor născoci. Lectura minuțioasă a textului i-a permis regizorul respectarea atmosferei prin punctarea ambiguă a unor momente esențiale în evoluția personajelor, într-un spectacol asemenea corzii vibrante. Cu decorurile semnate de Axenti Marfa, se definesc trei spații: barul propriu-zis, sala barului cu trimiteri spre exterior și camera Chungăi, toate sugerînd un univers uman complex, unde exprimarea scenică unește trăirile și psihologia unei umanități neliniștite. Momentele spectacolului vorbesc despre dragoste și violență, dorințe și renunțări, despre relații interumane, despre frică și revoltă.

Imaginile născocite de personaje creează un univers al închipuirilor în care există un simbur de adevăr ascuns în fiecare dintre noi.

Actorii au încercat, și chiar au reușit, să găsească cheia pentru a pătrunde în existența personajelor, asumîndu-și astfel biografia, psihologia și comportamentul lor. Vlad Jipa îmbracă haina lui José. Actorul sigur și convingător, fără artificii, își definește personajul, tipic pentru cartierul rău famat. E un cuțitar, cinic, cu inimă fierbinte, crud și neînduplecat. Faima sa îi face pe cei din jur să-l urmeze. Luciditatea tăioasă din interpretarea sa e atent elaborată.

Luînd forma situației în care este pus personajul Maimuță, interpretat de Gabriel Costea, prin alură, agilitate, dezinvoltură, nu e de uitat, fiind pata de culoare. O interpretare cu un farmec secret pe muchie de cuțit între ris și plîns. Descărcarea de energie spectaculară

permite actorului compunerea unor situații inedite, mai ales în momentele în care este pus în fața propriei conștiințe. Pe Marius Cisar l-am aflat aici într-o reușită interpretare a unui rol de compoziție, Litume, cel care cu ajutorul dorinței și al imaginației poate să rupă "zăbrelele" după care își duce existența. Pentru că în sufletul său realitatea și nălcirile, nu lipsite de sensibilitate, se află în congruență. De admirat maniera prin care interpretul a înțeles să spună povestea personajului, dar și maniera, nu lipsită de sobrietate, în a juca. În rolul Meche, Iulia Popescu investește personajul cu prospețime, într-o întrușipare scenică echilibrată, fără să supraliciteze situațiile de spaimă, derută sau în cele în care devine o femeie ușor pasională, încrezătoare în vorbele lui José. Momentul cheie în care-și dă seama de statutul de victimă înșelată în așteptări, primește încălcarea de emoție din partea actriței, cu plusul de vibrație

necesară. Virginia Itta Marcu construiește personajul principal Chunga, asupra căruia se exercită întreaga demonstrație a piesei, mai ales că prin el se asigură relația dintre personaje. Sub un machiaj care-i dă duritatea necesară, Chunga, în viziunea interpretativă a Virginiei Itta Marcu are și o doză de suferință ce emoționează. Cine este de fapt Chunga? O femeie singulară. Își conduce barul cu mină forte, fizicul și firea paralizază. A cunoscut mizeria vieții, e și motivul pentru care îi deschide ochii lui Meche, determinînd-o să plece. Actrița joacă concentrat, cu tensiune remarcabilă, cu izbucniri de energie augmentate de timbrul special al vocii. Ea compune un portret puternic și echilibrat din elementele contrastive, patos, violență, tragism, omenie.

Spectacolul de la Sala Mică a teatrului brașovean se înscrie între izbînzile stagiunii.

Note de lectură

Splendida călătorie pe orizontul provinciei

Liviu COMȘIA

După o vreme petrecută în orizontul poeziei, publicînd două volume de versuri, „Îndemna la nesupunere” (2002) și „apăsați tasta Any” (2005), nonconformismul estetic al lui Liviu Nanu a continuat să-și găsească expresia în forme inedite. Mă gîndesc acum, că între aceste poeme postmoderniste, ironice, uneori usturătoare în care clișeele, poncifele, automatismele ființei umane erau spulberate și cea ce a urmat prin încredințarea tiparului a unei culgeri de proză scurtă, există o comunicare intimă, vitalizată de o concepție așezată despre existență. Trecerea la proză, deci, s-a făcut firesc, fără încercenări, ca o prelungire a discursului liric în alte tehnici scriitoricești. Așa s-a născut „Circuma lui Bicuță și alte povestiri” (Ed. Brumar, Timișoara, 2008), carte despre care putem vorbi ca fiind un eveniment nu atît pentru viața literară a autorului, ci cu mult mai departe.

Între aparițiile editoriale pe care le-am consultat în ultimii ani, acest volum depășește cu mult media realizărilor scrise lui literar. La o primă lectură, cel puțin din punct de vedere tehnic, Liviu Nanu pare a fi optat pentru formula lui Sadoveanu cu al său „Han al Ancuței”. Desigur, unul modern, nou, apropiat timpului nostru. În general, așa este, dar există o diferență substanțială în elaborarea aceluia unde se adună viețile pentru a se (re)povesti. Doar atît este asemănător marelui scriitor moldovean, fiindcă idilismul, miticul, fabulosul povestirii sadoveniene nu mai există. Dimpotrivă, strădania lui Liviu Nanu este de-a ieși din mit, de-a restabili realitatea cotidiană în dreapta ei dimensiune. Poetul Liviu Nanu intră rar în scenă și doar pentru cîteva clipe, cu discreția convenită, ca apoi să dispară, lăsînd în urmă doar dîra nostalgiei. Locul ales de Liviu Nanu este cel potrivit povestirii; aici, narațiunea crește, dospește, curge, apoi ca o lavă, copleșind personajele. Într-o așezare din provincie

există un loc, Circuma lui Bicuță, unde se întîlnesc intelectualii orașului, prieteni de pahar care-și măturisesc experiențele. Prozatorul Liviu Nanu ascultă atent, notează fiecare detaliu, cu ironie și mai ales cu mult umor. De multe ori protagoniștii se opresc în granița absurdului sau insolitului, nedumeriți ei înșiși, participanți la facerea și refacerea povestirii. Comun le este spațiul închis și orizontal foarte jos în care sînt destinați să trăiască. De aceea, orice moment, orice detaliu al vreunei întîmplări, orice cuvînt devin de neprețuit pentru personaje și determinante pentru mersul narațiunii. Din cînd în cînd se zărește undeva, departe, clipirea soarelui ca o posibilă evadare, dar nici unul nu are îndrăzneala să facă primul pas sau atunci cînd îl fac, pare disproporțonat în relație cu el însuși. Rămîne în urmă numai nostalgia. Domnul Profesor s-ar fi realizat ca dascăl în altă parte, Poetul și-ar fi scris opera și așa mai departe, dar spațiul rămîne, în continuare, închis pentru ei. Viața lor

sărmană este colorată doar de comportamentul lui Bicuță, personajul în jurul căruia Liviu Nanu construiește întreaga povestire. El, Bicuță, este stăpînul locului, se mișcă dezinvolt în acest univers închis. Nu pare să sufere, fiindcă, asemenea tuturor oamenilor din această țară, știe să păcălească timpul și istoria. Este un exercițiu zilnic pe care-l orchestrează cu virtuozitate. Prozatorul îl lasă în voia lui, arar îl dirjează, lăsîndu-l să se manifeste în firescul lui, cu obiceiurile de circumar care știe că clientul este personajul principal în afacerea lui. El însuși e un povestitor, cum este și un provocator. Știe să asculte, dar cunoaște bine și metodele de manipulare. Ceea ce îi este azi potrivit, mine poate-i fi de folos. De aceea, nu intră în panică niciodată, se prefăce magistral că respectă statutul socio-cultural al mesenilor. În realitate, însă, îi prețuiește după propria-i măsură. Dovadă e lista interminabilă unde sînt scrise băuturile vîndute pe datorie. Pentru a ieși o clipă din orizontul jos, cenușiu, apăsător

al disperării provinciale, Bicuță percepe un preț cu dobîndă ridicată. De fapt, toate personajele lui Liviu Nanu se vorbesc, nimeni nu ascultă decît înfîmplător. Practic, comunicarea dintre ele se rezumă la repetarea obsesivă a ticurilor, automatismelor dobîndite în spațiul acesta închis. Doar comicul de situație pe care prozatorul îl stăpînește magistral salvează personajele de-a nu fi fost subiecte sinucigașe. Provincia românească, la început de mileniu, este, cum se vede, copleșită de tristeți și disperare. Aici, viața și comoditățile ei oferite de cuceririle științei nu prea au loc. Parcă timpul a încremenit și nici bunul Dumnezeu nu-l mai poate pomii. Prozatorul nu lasă nici o ușă deschisă. Povestește ironic ceea ce a aflat. Construiește stilistic într-o simplitate remarcabilă, știind că orice figură de stil ar falsifica mesajul său. Aici, cred, că Liviu Nanu dă dovadă de măiestrie artistică, fiind continuatorul inspirat al unei tradiții din literatura română cu mari calități estetice.